

Rolnummer 292
Arrest nr. 48/92 van 18 juni 1992

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van artikel 58 van het decreet van de Vlaamse Raad van 12 december 1990 betreffende het bestuurlijk beleid, in de mate dat daardoor de artikelen 32septies en 32octies worden ingevoegd in de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters J. Delva en I. Pétry, en de rechters J. Wathelet, F. Debaedts, L. De Grève, K. Blanckaert en L. François, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter J. Delva,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* * *

I. Onderwerp van het beroep

Bij verzoekschrift, aan het Hof overgezonden bij op 20 juni 1991 ter post aangetekende brief, is beroep tot vernietiging ingesteld van artikel 58 van het decreet van de Vlaamse Raad van 12 december 1990 betreffende het bestuurlijk beleid, in de mate dat daardoor de artikelen 32septies en 32octies worden ingevoegd in de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging (*Belgisch Staatsblad* van 21 december 1990), door :

- L. Dierickx, senator, optredend zowel in eigen naam als uit hoofde van zijn mandaat, wonende te 2018 Antwerpen, Jan Van Rijswijcklaan 151;
- J. Geysels, volksvertegenwoordiger, optredend zowel in eigen naam als uit hoofde van zijn mandaat, wonende te 2300 Turnhout, Grootakker 114/10.

II. Rechtspleging

Bij beschikking van 21 juni 1991 heeft de voorzitter in functie de leden van de zetel van het Hof aangewezen conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers L. De Grève en J. Wathelet hebben op 4 juli 1991 geoordeeld dat er geen toepassing diende te worden gemaakt van de artikelen 71 en 72 van de organieke wet.

Van het beroep is conform artikel 76, § 4, van de organieke wet kennisgeving gedaan bij ter post aange-tekende brieven van 5 juli 1991.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 9 juli 1991.

De n.v. Aquafin, met maatschappelijke zetel te 2630 Aartselaar, Dijkstraat 8, heeft op 8 augustus 1991 een memorie ingediend.

De Vlaamse Executieve heeft op 22 augustus 1991 een memorie ingediend.

Van die memories is kennisgeving gedaan conform artikel 89 van de organieke wet bij ter post aangetekende brieven van 5 september 1991 en 22 oktober 1991.

Verzoekers hebben een memorie van antwoord ingediend op 22 november 1991.

Bij beschikking van 19 november 1991 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 20 juni 1992.

Bij beschikking van 28 april 1992 heeft het Hof beslist dat de zaak in gereedheid is wat betreft het onderzoek van de vraag naar de ontvankelijkheid van het beroep, en heeft het de dag van de terechtzitting bepaald op 21 mei 1992.

Van die beschikking is aan de partijen evenals aan hun advocaten kennisgegeven bij ter post aangetekende brieven van 29 april 1992.

Op de terechtzitting van 21 mei 1992 :

- zijn verschenen :
- . Mr. M. Denys en Mr. J. Ghysels, advocaten bij de balie te Brussel, voor verzoekers;
- . Mr. P. Van Orshoven, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Vlaamse Executieve, Jozef II-straat 30, 1040 Brussel;
- . Mr. P. Peeters, advocaat bij de balie te Gent, voor de n.v. Aquafin, voornoemd;
- hebben de rechters-verslaggevers L. De Grève en J. Wathelet verslag uitgebracht;
- zijn voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 62 en volgende van voormelde wet op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *De bestreden bepalingen*

De vernietiging van artikel 58 van het decreet van 12 december 1990 wordt gevorderd in de mate daardoor, voor het Vlaamse Gewest, een artikel 32septies en 32octies wordt ingevoegd in de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging.

Deze bepalingen luiden als volgt :

« Art. 58. De afdeling III 'Bijzondere bepalingen voor het Vlaamse Gewest ' van het hoofdstuk II 'De waterzuiveringsmaatschappijen ' van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging, ingevoegd bij decreet van 23 december 1980 en aangevuld en gewijzigd door de decreten van 5 april 1984, 28 juni 1985, 13 juli 1988 en 20 december 1989 wordt, met uitzondering van het artikel 32sexies dat ongewijzigd wordt gehandhaafd, vervangen door de volgende bepalingen : (...)

Artikel 32septies. § 1. In afwijking van de artikelen 8 tot en met 32quater, § 1, 6°, wordt de uitvoering van de in § 2 hierna vermelde taken vanaf 1 januari 1991 voor het hele Vlaamse Gewest uitsluitend toevertrouwd aan een vennootschap die de rechtsvorm heeft van een naamloze vennootschap en opgericht is door de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen of een dochtermaatschappij hiervan.

Het Vlaamse Gewest dient steeds direct of indirect te beschikken over tenminste de helft plus één van de aandelen in het kapitaal van de vennootschap.

§ 2 Aan de in § 1 bedoelde vennootschap worden volgens de regels vast te stellen door de Vlaamse Executieve en op te nemen in een met de in § 1 bedoelde vennootschap af te sluiten overeenkomst voor het hele Vlaamse Gewest de volgende taken toevertrouwd :

1° het opmaken of laten opmaken van de technische plannen voor nieuwe rioolwaterzuiveringsinfrastructuur, inzonderheid rioolwaterzuiveringsinstallaties, collectoren, pompstations en prioritaire rioleringen, alsmede het uitvoeren of laten uitvoeren ervan conform het door de Vlaamse Executieve vastgestelde investeringsprogramma;

2° het exploiteren of laten exploiteren van de in punt 1° bedoelde installaties;

3° het financieren van de investeringen nodig voor de in punt 1° bedoelde installaties;

4° het overnemen, aanpassen en verbeteren van de bestaande rioolwaterzuiveringsinfrastructuur, met uitzondering van niet prioritaire gemeentelijke riolen.

Artikel 32octies. § 1. Met het oog op de uitvoering van het door de Vlaamse Executieve goedgekeurde investeringsprogramma :

1° legt de Maatschappij binnen de door de Vlaamse Executieve te bepalen termijn elk jaar een ontwerp van rollend investeringsprogramma voor de vijf volgende kalenderjaren aan de Vlaamse Executieve voor; bij wijze van

overgangsmaatregel dient voor het kalenderjaar 1992 een investeringsprogramma voor één jaar voorgelegd;

2° draagt de Vlaamse Executieve binnen de door haar te bepalen termijn en volgens de door haar vast te stellen regels elk jaar een door haar goedgekeurd rollend investeringsprogramma voor de vijf volgende kalenderjaren aan de in artikel 32septies, § 1, bedoelde vennootschap voor uitvoering op; voor het kalenderjaar 1991 en ook voor het kalenderjaar 1992 zal een investeringsprogramma voor telkens één jaar worden opgedragen;

3° voert de in artikel 32septies, § 1, bedoelde vennootschap het door de Vlaamse Executieve vastgestelde investeringsprogramma uit binnen de gestelde planning en conform de wetgeving betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten.

§ 2 De Vlaamse Executieve stelt de vergoeding vast van de in artikel 32septies, § 1, bedoelde vennootschap voor de vervulling van de in artikel 32septies, § 2, bedoelde taken en stelt de nadere regels ter zake vast.

§ 3 De rechten en verplichtingen zoals bepaald in de artikelen 9 tot en met 16 van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen, zijn van toepassing op de in artikel 32septies, § 1, bedoelde vennootschap bij de vervulling van de haar toevertrouwde taken. »

IV. *In rechte*

Ten aanzien van de grondwettigheid van artikel 2, 3°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof

1.A. De verzoekers vragen aan het Hof uitdrukkelijk om, vooraleer het beroep te behandelen, te onderzoeken of artikel 2, 3°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, naar luid waarvan de in artikel 1 van deze wet bedoelde beroepen worden ingesteld « door de voorzitters van de wetgevende vergaderingen op verzoek van twee derde van hun leden », de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet schendt. In dat verband betogen zij wat volgt :

« Rekening houdende met het dubbelmandaat, waardoor dezelfde personen wetten en decreten stemmen is het dan ook hypothetisch dat de meerderheid die een wet of een decreet gestemd heeft daarna, al dan niet in dezelfde hoedanigheid, de voorzitter van een wetgevende vergadering de opdracht zou geven een beroep bij het Arbitragehof in te stellen. Het enige resultaat van de bepaling van artikel 2, 3° van de bijzondere wet van 6 januari 1989 is bijgevolg dat de meerderheid straffeloos de prerogatieven van een wetgevende vergadering en zelfs van de leden van die vergadering mag schenden.

Het verbod voor de leden van de wetgevende vergadering om de prerogatieven eigen aan hun ambt of de vergadering waarvan zij deel uitmaken te verdedigen is strijdig met het gelijkheidsbeginsel. In de praktijk wordt immers een onderscheid ingevoerd op grond van politieke overtuiging. Deze beperking is ook totaal buiten proportie ten aanzien van het beoogde doel. Een dergelijke beperking is dan ook onredelijk.»

1.B. Naar luid van de bijzondere wet van 6 januari 1989 kan het Hof over de grondwettigheid van een wetsbepaling slechts oordelen wanneer de vernietiging ervan is gevraagd of wanneer daarover door een rechtscollège een prejudiciële vraag is gesteld.

De door de verzoekers gevraagde « controle » is dus niet ontvankelijk.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

2.A.1. De n.v. Aquafin, die in toepassing van de bestreden bepalingen werd opgericht, voert aan dat, in zoverre het beroep in verzoekers eigen naam wordt ingesteld, het niet ontvankelijk is wegens het ontbreken van enig belang.

In zoverre het beroep wordt ingesteld uit hoofde van hun mandaat van respectievelijk senator en volksvertegenwoordiger, is het evenmin ontvankelijk. De tussenkomen partij verwijst in dit verband naar de rechtspraak van het Hof, naar luid waarvan uit artikel 2, 3°, van de Arbitragehofwet volgt dat de wetgever de mogelijkheid voor leden van de wetgevende vergaderingen om in rechte op te treden heeft willen beperken door die mogelijkheid aan hun voorzitters voor te behouden en op voorwaarde dat twee derde van de leden erom zouden verzoeken.

2.A.2. De Vlaamse Executieve is eveneens van oordeel dat het beroep niet ontvankelijk is bij gebrek aan belang. Er kan volgens de Executieve niet worden ingezien hoe de verzoekers door de bestreden bepalingen zouden worden getroffen, laat staan enig nadeel zouden ondervinden en derhalve persoonlijk, rechtstreeks en ongunstig in hun situatie zouden kunnen worden geraakt.

Wat het door de verzoekers ingeroepen belang « uit hoofde van hun mandaat » betreft, waarmee zij volgens de Executieve wellicht hun functioneel belang bedoelen als senator, respectievelijk volksvertegenwoordiger, eventueel als lid van de Vlaamse Raad, verwijst de Vlaamse Executieve naar de rechtspraak van het Hof en besluit dat het door de verzoekers ingeroepen functioneel belang eveneens onbestaande is.

2.A.3. De verzoekers zijn van oordeel dat zij zowel een persoonlijk als een functioneel belang hebben.

Wat hun persoonlijk belang betreft, voeren zij aan dat het niet gaat om het belang dat ieder burger heeft bij de handhaving van de wettelijkheid. Immers, door het instellen van een monopolie voor een n.v., wordt het recht van vrijheid van handel en nijverheid en het recht van vereniging van verzoekers geschonden. Vervolgens zal hun situatie ook rechtstreeks en nadelig worden beïnvloed doordat, aldus de verzoekers, het ongecontroleerd en gedebudgetteerd stijgen van de overheidsuitgaven onvermijdelijk zal leiden tot belastingverhogingen.

Wat hun functioneel belang betreft, beroepen de verzoekers zich zowel op hun functie van senator of volksvertegenwoordiger, als op hun functie van lid van de Vlaamse Raad. Dit functioneel belang hebben zij zowel ter vrijwaring van de prerogatieven van de Senaat, de Kamer en de Vlaamse Raad, als ter vrijwaring van de persoonlijke prerogatieven die verbonden zijn aan de mandaten die zij bekleden in deze wetgevende vergaderingen.

Wat het belang van verzoekers betreft, in zoverre het beroep in eigen naam wordt ingesteld

2.B.1. Artikel 107ter van de Grondwet bepaalt : «... de zaak kan bij het Hof aanhangig worden gemaakt door iedere bij wet aangewezen overheid, door ieder die doet blijken van een belang of, prejudicieel, door ieder rechtscollege ».

Naar luid van artikel 2, 2°, van de voormelde bijzondere wet kunnen de beroepen tot vernietiging worden ingesteld «door iedere natuurlijke of rechtspersoon die doet blijken van een belang ... ».

De voormelde bepalingen vergen dus dat de natuurlijke persoon of rechtspersoon die een verzoekschrift indient, doet blijken van een belang om voor het Hof in rechte te treden.

Het vereiste belang is aanwezig bij diegenen die door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig in hun situatie zouden kunnen worden geraakt.

2.B.2. De bestreden bepalingen beogen, voor de uitbouw en de exploitatie van de nieuwe waterzuiveringsinfrastructuur, de oprichting te organiseren van een onderneming onder de vorm van een privaatrechtelijke vennootschap, door bemiddeling van de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen. Het Vlaamse Gewest dient in die vennootschap steeds direct of indirect over de meerderheid van het kapitaal te beschikken. Ingevolge de bestreden bepalingen werd de n.v. Aquafin opgericht.

Deze onderneming zal instaan voor het opmaken of laten opmaken van de technische plannen voor nieuwe rioolwaterzuiveringsinfrastructuur alsmede het uitvoeren of laten uitvoeren ervan conform het door de Vlaamse Executieve vastgestelde investeringsprogramma, het exploiteren of laten exploiteren van en het financieren van de investeringen voor deze infrastructuur en het overnemen, aanpassen en verbeteren van de bestaande rioolwaterzuiveringsinfrastructuur (art. 32septies van de wet van 26 maart 1971), waaraan door de Vlaamse Executieve het «rollend investeringsprogramma » terzake voor uitvoering moet worden opgedragen, dat vervolgens door die onderneming moet worden uitgevoerd binnen de gestelde planning en conform de wetgeving

betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten, dit alles tegen een door de Vlaamse Executieve te bepalen vergoeding (art. 32octies van de wet van 26 maart 1971).

2.B.3. Uit het dossier blijkt niet dat de verzoekende partijen rechtstreeks en ongunstig in hun situatie zouden kunnen worden geraakt door de bestreden bepalingen, waarvan de draagwijdte hiervoor werd beschreven.

Hun loutere hoedanigheid van belastingplichtige of van gebruiker van een openbare dienst, volstaat niet om het rechtens vereiste belang op te leveren.

Immers, het erkennen van een belang dat niet verschilt van het belang dat iedere persoon erbij heeft dat de wettelijkheid in alle omstandigheden in acht wordt genomen, zou neerkomen op het aanvaarden van de actio popularis, wat de Grondwetgever niet heeft gewild.

In zoverre het beroep in verzoekers eigen naam wordt ingesteld, is het niet ontvankelijk wegens gemis aan belang.

Wat het belang van verzoekers betreft, in zoverre het beroep in hun hoedanigheid van lid van een wetgevende vergadering wordt ingesteld

2.B.4. Naar luid van artikel 2, 3°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof kan een beroep tot vernietiging worden ingesteld « door de voorzitters van de wetgevende vergaderingen op verzoek van twee derde van hun leden ».

Daaruit volgt dat de wetgever de mogelijkheid voor de leden van de wetgevende vergaderingen om in rechte te treden heeft willen beperken door die mogelijkheid aan hun voorzitters voor te behouden, en op voorwaarde dat twee derde van de leden er om zouden verzoeken. Een lid van een vergadering doet dus niet, in die enkele hoedanigheid, blijken van het vereiste belang om voor het Hof op te treden.

Om die redenen,

Het Hof

verwerpt het beroep.

Aldus uitgesproken in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 18 juni 1992.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

J. Delva